

UNGDOMMENS LÆSNING.

TALER TIL UNGDOMMEN. (Af Morten Pontoppidan, — her efter "Tidens Strøm").

(Fortsat.)

Vi maa have Kræfterne frem hos Ungdommen, saa vidt mulig alle de Kræfter, der findes hos den, og derfor maa der være Frihed. Kræfternes Frihed er en Livssag for Slægten. Naar et Træ er vokset op inde i en Ring, og naar saa det Ojeblik kommer, da enten Ringen maa sprænges eller det unge Træ gaa ud, da lad Ringen sprænges. Her har De min Frihedsgrundsetning. Jeg vil ikke forsøge paa at opstille nogen almenyldig Teori om, hvorvidt et Menneske skal bøje sig for nogen aandelig Autoritet eller ikke. Jeg vil ikke fortælle mig i almindelige Sætninger om, at et Menneskes Aand skal være fri, at enhver skal tænke frit og tale frit og ikke nedværdige sig til at være Menneskers Træl. Det er meget sandt; men de abstrakte Frihedskrav interessere mig ikke; det er Kræfterne, jeg bryder mig om. Og jeg vil helst nøjes med at hævde, at hvor det overleverede, det autoritetsmæssige er blevet til en Jernring om de unges Bryst, saa hans Personlighed ikke længer kan rummes deri, hans Kræfter ikke udfolde sig, hans Hjærte ikke slaa med fulde, varme Slag, der maa Ringen sprænges.

Jeg er aldeles ikke saa ekstra en Frihedsmand som somme andre. Jeg holder skarpt paa, at der er Overordnede og Underordnede her i Verden; jeg holder af Disciplin; jeg synes slet ikke om, at man tager sig "Friheder". Men sin Frihed skal enhver tage sig; ti hans Frihed er det samme som hans Kræfter.

Der er en stolt og fri Selvfølelse, som hører uadskillelig sammen med at være stærk og dygtig, saa man kan tage sig noget paa under Ansvar. Dersom det derfor gælder om at paakalde den sovende Kraft, Ihaerdigheden, Pligttrøskaben hos de unge, da maa man med det samme kalde Frimandsfølelsen frem hos dem. Det er kun to forskellige Poler af den samme Ting. Med forkrøbet Aand og et forkrøbet Sind kan man maaske slide ret trolig; men til Ihaerdig Virken og tapper Kamp hører den fri Mands Selvfølelse. Og derfor vil jeg have de unge Mennesker ranke, ikke med Knæk i Ryggen. Aabne og frejdige skal de være, og hellere maa Næsen være lidt vel højt til Vejrs, end Ørene maa hænge.

Derfor vil jeg ikke staa her og græde over vor Tids Ungdom og dens Ureglighed. Jeg tvivler ikke om, at der i en Tid, hvor alt spændes saa haardt, og hvor de aandelige Modsetninger staa saa skarpt over for hverandre, forekommer mange ny Optrin af den gamle Tragedie om Fædre, der ikke kan forstaa deres Sønner, og Sønner, der ikke kan finde sig i deres Fædres Autoritet. Mange af de unge vilde sikkert have godt af at tage sig det fjerde Bud til Hjærte: men mange af Fædrene gør sig uden Tvivl ogsaa for megen Sorg af det, forbitres og græmmer sig saaledes, som de ikke vilde gøre det, dersom de havde gjort sig klart, hvad det hele betyder. Kunde vi blot altid erindre vor egen Ungdom, vilde vi vide, at en saadan Ungersvend har et blødere Hjærte, end man kunde tro, og mener det ikke saa slemt, som det somme Tider lyder. Selv naar han forløber sig allermest, passer det dog rimeligvis paa ham, hvad Schiller har lagt en anden af sine unge Helte, Don Carlos, i Munden:

Jeg er ej slem, min Fader! hidt til Blod er al min Ondskab; Ungdom al min Synd — Slem er jeg ej; slem sandelig slet ikke!

V.

Det danske Ord "stræng" og det engelske "strong" er naturligvis oprindelig det samme Ord; Engelskmændene er jo til Dels fra først af advandret fra Jylland. Men medens Ordet paa Engelsk er kommet til at betyde stærk, kraftig, altid noget ubetinget godt, har vi Danske haft Tilbøjelighed til at anvende det om det, vi ikke holder af. "Det er strængt at være plaget af Tandpine", siger vi. "Det har været en stræng Vinter for Fatigtfolk" o. s. v.

Som Højskolelærer har jeg jævnlig noget at overvinde hos Elever-

ne, idet de fra Begyndelsen ofte misforstaa den Strænghed, der hører med til Undervisningen. Jeg spørger f. Eks. en Elev: Hvad er Elektricitet? og faar til Svar: Det er, naar man drejer paa en Elektriseringsmaskine, og der kommer Gnistere. Dette er, som man ser, en Forklaring i Lighed med den bekendte: Hvad er Opodelok? Det er den Gang min Broder faldt ned ad Trapperne og stødte sit Ben! Naar jeg nu ikke vil tage et saadant Svar gyldigt, men bliver ved at trænge Eleven med nye Spørgsmaal, til han har givet en strængt nøjagtig Forklaring, kan det ske, at han misforstaa min Paastaaelighed; han finder, at jeg kunde vise ham den Velvilje at forstaa halvkvædet Vise; jeg veed jo godt, hvad han mener, og behøver ikke at tage det saa strængt. Jo, det er netop det, jeg behøver, dersom jeg skal hjælpe ham som Lærer. En Lærer skal være stræng. Han skal ikke være barsk og urimelig; han skal, om muligt, være Velviljen selv; men der skal være Strænghed i hans Undervisning, ellers er hans Elever daarligt tjent med ham.

Den, der i sin Barndom har haft flere Lærere, vil, naar han tænker tilbage paa sin Skoletid, med mest Taknemmelighed erindre de strænge. I Skoletiden var man vel ikke saa tilbøjelig til at anerkende det; man skattede mest de Timer, hvor man fik Lov at holde Kommers, men det viser sig dog siden, at det er de strænge Læreres Timer, der har sat sig fast i Erindringen, fordi det er dem, der i det hele taget har efterladt en blivende gavnlig Virkning.

Barskhed og Strænghed er i Virkeligheden to helt forskellige Ting, skønt det i denne skrøbelige Verden ej kan undgaaes, at de blander sig lidt med hinanden. Derimod har Strænghed aldeles ikke noget at gøre med den tyranniske Vilkaarlighed, som den dog saa ofte forveksles med. I saa Henseende kan følgende lille Træk være oplysende, som jeg har hørt af en 80aarig Bonde. Han tjente i sin Ungdom Kong Frederik d. 6te ved 2det Livregiment. En Dag var han sammen med flere paa Vagt i Forsalen, og da Kongens Vogn kørte op, skyndte de sig hen og stillede sig op ved Trappen, for at præsentere for Majestæten, naar han kom op. Ved denne Lejlighed kom en af Kammeraterne til at støde en Glaslysekro-ne itu med Bajonetten. "Nu troede vi jo, vi var ulykkelige Mennesker," sagde min Meddeler, "men da Kongen kom, sagde han ingen Ting, skønt han gik lige hen over Glasstumperne; og da vi saa meldte det til Portneren, svarede han, at det havde ikke noget at betyde; der skulde nok komme nyt Glas paa Lysekronen." — Man kan forestille sig de brave Grenaderers Forskrækkelse, da de havde gjort en Ulykke paa det kongelige Pragstykke. De kendte Frederik d. 6te som en stræng Mand og havde da forestillet sig, at han vilde standse og holde en vældig Eksekution paa Stedet. Og man kan forestille sig deres Overraskelse, da det hele bliver behandlet som en Bagatel. Sagen er jo, at de gode Folk havde bragt deres Begreber fra Kasernen med op paa Slottet. Dersom noget Tilsvarende var sket hjemme paa Kasernegangen, vilde Korporalen rimeligvis have himlet forskrækkelig op og dikteret haard Straf, og det vilde man d. r. have kaldt Strænghed. — Nej, dersom de havde gaaet sig en Tur bort fra deres Post, da vilde de have faaet med Frederik d. 6te at gøre; men denne Opfarendhed over alt muligt, der ikke gør Forskel paa strafværdig Forfølse og det, der "kan ske for den bedste", denne Slaaen til med Magten, blot fordi man selv er bleven oppirret, er ikke Strænghed, men Tyranni.

Hvad der gør et Tyranni utaaleligt, er netop dette, at Vilkaarlighed er dets Væsen. Dersom et Voldsherrredømme var strængt gennemført, saa at Retten var ens for alle uden Persons Anseelse, da vilde det være omgivet med en vis Ærværdighed, ikke blot saa tryk-kende og ikke være saa demoraliserende, som de Tilstande hvor de herskendes Venner veed, at de kan tillade sig omtrent alt.

(Fortsættes.)

De spadgaende Tider.

"Verdens Gang" skriver i en Artikel om den Dpgang, der har begyndt at vise sig i Forretningslivet i Europa:

"Vi har i vort Hundrede to Gange for fet en magtig Ubløffings Flodbolge stykke ind over Landene. Første Gang i Fredsperioden efter de napoleoniske Krige, da Dampen holdt sit larmende Indtog i Europas Fabriker, og man blev Vidne til en ikke for anet Masseproduktion. Og anden Gang, da Jernbanerne og Dampskibene begyndte at binde Verdens fjerneste Egne sammen til et uhyre Marked med en Handelsvirksomhed, som krævede og forrentede Millioner paa Millioner. Man regner jo Dampmaskinernes samlede Kraft til 46 Millioner Hestekræfter, der er lig 1 Milliard Menneskers Arbejde, eller det dobbelte af Jordens arbejdende Befolkning, saa man kan sige, at Dampen har tredoblet Menneskehedens Arbejds-kraft.

Men ligner den Flodbolge, som nu synes at sætte ind, hine to forgjængere? Har de gode Tider en lige saa solid Grund som de? Tor man bygge noget paa dem?

Dersom ikke alle Zulemarker slaar fejl, er den Dpgang, som nu viser sig, af en højst egen Art og hidført af Omstændigheder, som er mindre glædelige for Menneskevennen end de, som i vore Fædres eller Bedfædres Tid stabte "de gode Tider". Sikket kan intet siges; naar Jæberen er i sin Begyndelse, kan selv den dygtigste Læge ikke sige, hvad Krisens Udgang vil blive. Men de Læger, som har gjort Samfundets økonomiske Sygdomme til sit Studium, er i alt Fald nok saa urolige for denne feberagtige "Dpgang". De ryster betænkelig paa Hovedet og peger paa de uhyre Krigs-rustninger i alle Lande som den nærmeste Marjag til den almindelige Dpgang i Renten og i de fleste Varepriser paa de store Markeder. Der tales om, at allerede op imod 4 Milliarder Kroner er brugt til Kanoner, ny Geværer, røgfrø Krudt, og om, at de store Værksteder har uansetformelige Bestillinger paa Krigsværktøjer af alle Slags til den forestående krig, som de østerrigsk-ungarske Hæder ikke bliver trætte af at vaske højt om, og Trods for Kejserens eller Lord Salisbury's befjendte Bantetale, thi det er i Østerrig-Ungarns Nabolag, i Bulgarien og deromkring, Krigs-luen først vil bryde ud.

Ikke saa at forstaa, at disse uhyre Krigs-rustninger, som fofter lige saa meget som en Krig for i Tiden, alene er Grunden til Unstagen. Det var visse-lik allerede fra før af ogsaa andre Ting, som syntes at spaa om "bedre Tider"; navnlig flere, vistnok høer for sig ikke saa særdeles isjæfnaldende, men tilfammen dog nægtige Forandringer i Produktions- og Kommunikationsvilkårene. Men Krigs-rustningerne har bragt et Fæberement ind, næppe til Gode for Fremtiden. Dette bliver end tydeligere, naar man nærmere undersøger, hvad der var Grunden til de "daarlige Tider", man nys jaurede sig saa højtlydt over."

At KURKO ikke er nogen Humbug, men en virkelig pverlig Medicin, derfor haves Tusinder af Vidnesbyrd." 16. Maj 1889 skriver J. Fredericksen, 1113 Boundary St. Burlington Iowa: Jeg har benyttet 3 Pakker af Dr. Peters KURKO og har fuldstændig helbredet mine Ryggmerter, som jeg antog, at jeg aldrig vilde være blevet kuit. Jeg anbefaler den som et Lægemiddel, der er værd mere end hele Verden kan give; thi nu kan jeg arbejde uden at frygte for den Smerte i Ryggen, som altid før kom hver eneste Dag.

Jrød. Fredericksen. Studer der ikke være nogen Agent i Deres Nærhed, saa tilskriv Dr. P. Fahr-ney, 393 Ogden Avenue, Chicago.

Dr. Rosenbergs bekjendte Bog "Ungdommens Raadgiver" er fremdeles af saa frit, naar man indlægger Frimærker til Postportoen. Den er et uhyggeligt Arbejde, som burde læses af alle unge Mænd, hvis Hjerne den vil aabne for meget og mangt, hvorom de før maaske ikke vidste Besked. Se Advertissementet i en anden Spalte.

AMERICAN LINE

PETER WRIGHT & SONS, G. Agts., Philadelphia A. Jürgens, Western Pass. Agent, 88 La Salle Street, Chicago, Illinois. Standinaver i Central-Nebraska kundes erholde Oplysning om Billetpreiser m. m. hos A. Carlson, Forvalter af Banegaarden i an u brog, Nebr som er Linies befuldmægtigede Agent. Han besvarer enhver Forespørgsel med omgaaende Post. American Linien tilbyder den uhyggelige Passager-Befordring fra og til Danmark, Norge og Sverig. Paul Anderson, Agent i St. Paul, Nebr.

Dr. August Koenig's HAMBURGER TROPFEN mod alle Blodsygdomme, Lever- og Nyrermerter.

Dr. August Koenig's Hamburger-Draaber fofter 50 Cents eller 5 Pakker for \$2.00. Kaaes i alle Apotheker. The Charles A. Vogeler Co., Baltimore, Maryland.

Dr. August Koenig's HAMBURGER BRUST THEE mod alle Bryst-, Lunge- og Luftrors-Sygdomme.

Kun i Original-Pakker. Pris 5 Cents; Kaaes i alle Apotheker eller tilsendes frit ved Modtagelse af Velskel. Adresse: The Charles A. Vogeler Co., Baltimore, Maryland.

Hamburg-Linjen HURTIG-DAMPERE AUGUSTA VICTORIA HAMMONIA

ere de største, sikreste og hurtigste

Flydende Palader

paa Atlanterhavet. Passagen er IKKE DYREERE end med andre Hurtigtlinjer. Rejsen fra Vesten til Danmark vil i de fleste Tilfælde kunne gjøres paa 12 a 13 Dage.

Billetter til original Pris, hos Peter Ebbeson, Dannebrog, Neb

FULLER & JOHNSON, Mfg. Co. MADISON, WIS.

Fabrikere "Red, White & Blue" Mowers, Høer og alle de Heste, Kornplæner, Cultivatoren, Plouge, Harver osv.

Vor Mower har store Drivhjul, er særdeles let at trække, ingen Vægt paa Hestens Nakke, har Messingshøer, uhyggelig "Tilt", og er i enhver Henseende stærk og varig. Riven har vore "patent combined pole and shafts". Alle vore Vaer garanteres. Send efter illustreret Katalog.

J. A. Johnsons Bog "Fingerpeg for Farmere" og Andre (dansk-norsk) gives frit til alle Kjøbere. Den har mange særdeles verdifulde praktiske Vint.

Dansk-Norsk Boghandel.

J. L. Nelling & Co., 369 Milwaukee Avenue, Chicago, Ill. anbefaler sit betydelige Lager af danske, norske og svenske Bøger i alle Literaturens Grene. — Katalog sendes frit paa Forlangende. Det største Udvalg i Amerika af Bøger, passende for Bibliotheker og Læseforeninger.

3 Partier høj Rabet. J. L. Nelling & Co., 369 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.

The Perkins Wind Mill.

Illustration of a windmill with text: "Kørbønder og Høstede, Neb. Forhandles af Olsen & Sondergaard".

ATLANTIC HOTEL.

Tre Blocks fra U. P. og B. & M. Depoter, 607, 609, 611 South 10. Street.

Dette blandt Skandinaver velbekjendte og velrenomerede største Danske Hotel i Amerika tilbyder ankommende Landsmænd et hyggeligt Hjem for \$1.00 til \$1.50 for Kost og Logis pr. Dag.

Hans Theilgaard, (Ejrl. Ejer af Hotel) Omaha Nebr. (Ejrl. Danmarks i Chicago)

Eneste Danske Hotel i Omaha, der har specielle Bekvemmeligheder for Familier. Saloon & Billard.

Maskinernes Tidsalder!

Dannebr. Maskine- & Vognudsalg

Plouge, Cheek Mowers, Corn Planters, Høer, Sæder, Champion Seeders, (Ejrl at sætte paa Vognen.) Slaa- og Høstemaskiner fra den verdensberømte "McCoy's" Fabrik. Farmvogne samt aabne og lukkede Høerovogne. Lageret er velvalgt og fuldstændigt, og da min Tid nu ubelukkende anvendes paa denne Forretning, er jeg istand til paa kort Varjel at tilfredsstille ethvert Krav. Wm. G. Sørensen.

Dampskibsbilletter OG JERNBANEBILLETTER

Sælges paa Henstand eller for kontant Betaling.

Grundejendom sælges og byttes

Et rigt Udvalg af opdyrkede Farme i den frugtbare Loup-Dal haves til Salg. Penge ublaanes i Farme mod 7 1/2 pct Rente betaltbar aarligt, og uden nogen anden Udgift end "Recording of Mortgage" og "Abstract".

Henry Malmgren, St. Paul, Neb.

HUGENOTTERNE, Nouvelle fra Tiden for den franske Revolution.

HOLGE VINGE. Pris: heftet, 35 Cts., porto frit tilsendt.

OMRIDS: Et Overfald. — Pastor Majal, Hovedet for "Kirken mellem Høj-Cevennerne". — Henri Duval i Præstens Hjem. — En Forlovelse. — Oberst Chantal reddes. — Majal gribs af Inkvisitionen. — Henri Duval en sagret Fange. — Majal lider Dødsstraffen. — Henri trøster den ulykkelige Familie. — Henri og Magdalene. — En Plan. — Befrielsen.

"Stjernen's" Forlag, Dannebrog, Nebr.

LUCAS PRIVATE DISPENSARY.

68 RANDOLPH ST., CHICAGO, ILL. Bestyreren er Graduat med medicinske Karakterer fra Rush og Bennett Medical Colleges i Chicago og har i 20 Aar udførelse bekræftet sin med Behandling og Helbredelse af private, nervøse og kroniske Sygdomme. Lænder unge Mænd og Kvinder frelst fra en tidlig Grav har gjenmodet sin Livs-træst og opnaaet den Glæde af Biler, Forældre. Tab af Manddom, ber. Affix for Zeiliss, tabt Energi, Tab i Taal, Nares-lindelse og Lidelse. Behandling af De i latter Stadium, men huff dog, at De hurtig nærmer Dem det sidste. Saa lide lide. Støtten eller Hæftigheden hvide Dem i at give sig selv. Deres Sygdom, Mangen bevaer sig Mand har lært sig. Engdem lide lide. Indtil Angsten ber berøver ham Forstand og Livet. Quitt: Opvættelse er forlig. Smittetomme Sygdomme, Ven og Tab af Saar, Trappet, Lammens-dragning, alt foraalet ved uren Lyngans. Et lide alene alre udelukkende Væring, men fuldstændig Kure. Omf kan at vi garanterer af betale \$500 for ethvert Tilfælde af private sygdomme, som vi paaløgger os og fejler af Livet. Alle Under-handlinger og Brevre afholdt hemmelige. Medicinen kaldes i alle, at det lide vatter Lys og lende 17. Erreb. naar fuld Velstand af Sygdommen gives, og forvættelse et beroligt Velig i ethvert Tilfælde. Consultation frit. Ende Frimærke for Forordningstilfælde.

Tab af Manddom, ber. Affix for Zeiliss, tabt Energi, Tab i Taal, Nares-lindelse og Lidelse. Behandling af De i latter Stadium, men huff dog, at De hurtig nærmer Dem det sidste. Saa lide lide. Støtten eller Hæftigheden hvide Dem i at give sig selv. Deres Sygdom, Mangen bevaer sig Mand har lært sig. Engdem lide lide. Indtil Angsten ber berøver ham Forstand og Livet. Quitt: Opvættelse er forlig.

Smittetomme Sygdomme, Ven og Tab af Saar, Trappet, Lammens-dragning, alt foraalet ved uren Lyngans. Et lide alene alre udelukkende Væring, men fuldstændig Kure. Omf kan at vi garanterer af betale \$500 for ethvert Tilfælde af private sygdomme, som vi paaløgger os og fejler af Livet. Alle Under-handlinger og Brevre afholdt hemmelige. Medicinen kaldes i alle, at det lide vatter Lys og lende 17. Erreb. naar fuld Velstand af Sygdommen gives, og forvættelse et beroligt Velig i ethvert Tilfælde. Consultation frit. Ende Frimærke for Forordningstilfælde.

Frit! "Livets Hemmeligheder." En privat Raadgiver for dem som ote af indtag i Værelset, og for dem som lider af private, nervøse eller kroniske Sygdomme, lende frit pr. Erreb ved Modtagelsen af 10 Cents. DR. L. R. WILLIAMS, Med. Supt., 68 RANDOLPH ST., CHICAGO.

SAMFUNDET.

Illustreret Maanedsskrift for Skandinaviske Litteratur, Familie- og Foreningsliv.

udkommer hver Maaned i stort 3-spaltet Format, 48 til 64 Sider Læsning og fra 4 til 16 Sider Nærheds-mener for den billige Pris af \$2.00 Aaret. \$1.00 Halvaaret. 25 Cts. for enkelte Numre. Til Europa \$2.50 Aaret.

Indenbyes Ordre kan indsendes i Post eller Erreb eller vedkommanderede Brev. For yderligere oplysninger til H. Madson, Cashier, 259-267, Randolph St., Chicago, Ill.

Prøveexemplar lende ved Modtagelsen af 25 Cents kontant eller i Frimærker.

Gode Agenter, indenbyes og indenbyes, ønskes. God Kom-misjonen gives.